

Czapla nadobna - *Egretta garzetta* (Linnaeus, 1766)

Status gatunku: Nieregularnie przelotna, najczęściej widywana podczas wędrówki jesiennej. W latach 1978 – 2020 zarejestrowano łącznie 157 osobników w 97 spotkaniach.

Środowisko. Ponad połowa stwierdzeń (55%) pochodziła z dolin rzek, przede wszystkim z środkowej Wisły. Niemal 25% obserwacji miało miejsce na stawach hodowlanych. Na zbiornikach zaporowych odnotowano 10% stwierdzeń. Pojedyncze obserwacje dotyczyły starorzeczy, łąk i pól.

Zmiany liczebności. Domaniewski (1921) uważał ją za rzadki gatunek zalatujący w dorzeczu Wisły. Z doliny tej ostatniej rzeki, na wysokości Dziekanowa Leśnego, pochodzi także stwierdzenie 1 osobnika z sierpnia 1954 r. (J. Pinowski).

Od roku 1978 do końca XX wieku obserwowana podczas 12 sezonów, najczęściej w latach 80. – sześciokrotnie, natomiast w ostatniej dekadzie zaledwie podczas 4 sezonów. W XXI wieku widywana dużo bardziej regularnie, nie stwierdzona tylko w latach 2001 – 2002, 2015 i 2017 r. Najliczniej obserwowana w 2018 r. – 14 obserwacji i 22 osobniki. Ponad 10 stwierdzeń rocznie (12) wykazano również w 2007 r., który był także drugim pod względem liczby obserwowanych ptaków – 17 osobników. Co najmniej 10 ptaków obecnych było również w latach 1999, 2003 i 2004.

Mimo, że gatunek najczęściej stwierdzany był w Dolinie Środkowej Wisły, to również tam pojawiał się niecorocznie i w zmiennej liczebności. Nie został zarejestrowany przez Luniaka (1971) na przełomie lat 50. i 60. XX wieku. W okresie regularnych badań koło Pawłowic w latach 1975–1985 spotykana była tylko w niektórych latach, najczęściej w sierpniu (Kot *et al.* 2017). W 2009 r. na całym ww. obszarze specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 wykazano łącznie 7 osobników (Dombrowski *et al.* 2017).

Również na stawach hodowlanych, mimo regularnych badań, notowana sporadycznie. W rezerwacie Stawy Siedleckie obserwowana tylko dwa razy w 1. dekadzie września (Goławski i in. 2002).

Wędrówki. Rejestrowana od 1. dekady maja do 3. dekady września. Najwcześniej stwierdzona 1 V 2020 r. w Cieleśnicy – 1 os. (J. Mydlak; D. Piechota, www.ornitho.pl) oraz w dniach 3 – 8 V 2010 r. na stawach w Borowie (A. Kleszcz, Ł. Krajewski) – 2 os. w upierzeniu godowym. To jednocześnie najdłuższy wiosenny pobyt, jak również jedyna obserwacja w czasie tej migracji, w której widziano więcej niż pojedynczego ptaka. Najliczniej podczas wędrówki wiosennej notowana w 2. dekadzie maja (5 obserwacji i 5 osobników). Później liczba stwierdzeń malała do 3 obserwacji w 3. dekadzie maja i dwóch w 1. i 2. dekadzie czerwca. Wyłącznie po 1 czapli nadobnej widziano w 3. dekadzie czerwca i 1 dekadzie lipca. Związane to było z długim pobytom 1 ptaka w dniach 19 VI – 15 VII 2007 r. na stawach w Psarach (P. Minias i in.). Wraz z początkiem migracji jesiennej wzrastała liczba stwierdzeń i osobników, osiągając szczyt w sierpniu. Wtedy miał też miejsce najdłuższy pobyt podczas omawianej wędrówki: 3 czaple nadobne przebywały w dniach 1 – 29 VIII 2003 r. na Wiśle w Pawłowicach (R. Kozik i in.). W 1. dekadzie tego miesiąca zaobserwowana 10 razy w łącznej liczbie 27 ptaków. Wówczas widziano również najliczniejsze stado czapli nadobnej w regionie, kiedy to w dniach 7 – 8 VIII 1999 r., na Wiśle w rejonie miejscowości Głusiec i Piotrkowice stwierdzono 12 i 2 osobników (M. Rębiś, W. Krzak). Dzięki temu w tym okresie średnia wielkość stada była najwyższa i wyniosła 2,7 os. Szczyt wędrówki jesiennej miał miejsce w 2. dekadzie sierpnia, gdy zarejestrowano najwięcej obserwacji i ptaków, odpowiednio 25 stwierdzenia i 42 osobników. Wtedy odnotowano drugie co do wielkości stado w regionie liczące 6 ptaków 14 VIII 2004 r. na Wiśle w Pawłowicach (R. Kozik). Niewiele rzadziej widziana 3. dekadzie tego miesiąca (23 obserwacje i 38 osobników). We wrześniu liczebność malała. O ile w 1. dekadzie było jeszcze 12 stwierdzeń i 19 ptaków, z największym stadem liczącym 4 osobniki obecnym w dniach 1 – 5 IX 1996 r. w rezerwacie Stawy Siedleckie (A. Dombrowski, K. Sachanowicz), to w następnych dwóch dekadach zarejestrowano łącznie już tylko 3 obserwacje i tyle samo ptaków. Najpóźniej widziana 24 IX 2005 r. na stawach w Bąkowcu – 1 osobnik (M. Łukaszewicz, R. Kuropieska).

Marcin Rejmer

Streszczenie. Nieregularnie zalatująca i przelotna. W latach 1978 – 2020 odnotowano łącznie 157 osobników w 97 spotkaniach

Literatura

Domaniewski J. 1921. Fauna ornitologiczna dorzecza Wisły i jej stosunek do fauny większych rzek sąsiednich, Monografia Wisły 5(18), Warszawa.

Dombrowski A., Kot H., Rowiński P., Błędowski W. 2017. Występowanie ptaków wodno – błotnych w cyklu rocznym 2009 w granicach Obszaru Natura 2000 Dolina Środkowej Wisły i na terenach przyległych W: Keller M., Kot H., Dombrowski A., Rowiński P., Chmielewski S., Bukaciński D. (red.). Ptaki środkowej Wisły. M-ŚTO, Pionki.

Goławski A., Sachanowicz K., Rzępała M., Kot H., Tabor A. 2002. Awifauna niełęgowa stawów rybnych w Siedlcach w latach 1971 – 2000. Kulon 7.

Kot H., Chmielewski S., Dombrowski A., Rzępała M., Szymkiewicz M., Walankiewicz W., Głazewska E. 2017. Przeloty ptaków wodno-błotnych Non-Passeriformes oraz szponiastych Accipitriformes i sokołowych Falconiformes w okresie letniej migracji na środkowej Wiśle koło Pawłowic w latach 1975–1985 W: Keller M., Kot H., Dombrowski A., Rowiński P., Chmielewski S., Bukaciński D. (red.). Ptaki środkowej Wisły. M-ŚTO, Pionki.

Luniak M. 1971. Ptaki środkowego biegu Wisły, Acta Ornithologica, nr 2, Warszawa.

Łukaszewicz M., Kuropieska R. 2020. Czapla nadobna *Egretta garzetta*. W: Chmielewski S., Łukaszewicz M., Tabor J., Kuropieska R., Kurowski M., Mołęda M., Szafranski A., Iwańczuk C., Miłkowski M., Kurys C. Ptaki Puszczy Kozienickiej i terenów przyległych. Monografia faunistyczna. Bogucki Wyd. Naukowe, Poznań – Pionki.

Taczanowski W. 1882. Ptaki krajowe, Tom II, Kraków.